

Hänvisning
Er begäran om utlåtande inkommen 17.12.2025,
VN/17391/2025

Social- och hälsovårdsministeriet
Pb 33
FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson
Cindi Portin, telefon +358 (0)18 25000 (växeln)
cindi.portin@regeringen.ax

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om Folkpensionsanstaltens informationsutbyte

Beslut

Landskapsregeringen har 17.12.2025 mottagit social- och hälsovårdsministeriets begäran om utlåtande angående utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om Folkpensionsanstaltens informationsutbyte. I proposition föreslås det att lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997), lagen om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014), lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (FFS 571/2007), lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton FFS 571/2019) och sjukförsäkringslagen (1224/2004) ändras. Syftet är att reformera Folkpensionsanstaltens informationsutbyte för att minska felaktiga betalningar och missbruk av sociala förmåner. Propositionen främjar den elektroniska behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid behandlingen.

Landskapsregeringen beslöt lämna följande yttrande.

Landskapsregeringen tackar social- och hälsovårdsministeriet för möjligheten att lämna ett utlåtande i ärendet. Det svenskspråkiga material som skickats för utlåtande omfattar endast en sammanfattning av propositionens huvudsakliga innehåll samt föreslagen lagtext, varför landskapsregeringen inte beretts möjlighet till ett fullödigt utlåtande. Enligt 36 § i självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) är ämbetsspråket vid landskapsregeringen svenska, liksom skriftväxlingsspråket mellan landskapet och statens myndigheter, enligt 38 §. I det svenskspråkiga utkastet till regeringsproposition saknas nulägesbeskrivning, målsättning, konsekvensbedömning av förslagen, alternativa handlingsvägar med flera kapitel i sin helhet, vilket inte gör det möjligt för landskapsregeringen att bilda sig en helhetsuppfattning av förslaget.

Landskapsregeringen anser att riket till denna del inte uppfyller de skyldigheter som följer av 38 § i självstyrelselagen.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet har enligt 18 § 13 punkten självstyrelselagen för Åland behörighet i fråga om socialvård, vilket omfattar lagen om utkomststöd och lagen om allmänt bostadsbidrag.

Däremot har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om bank- och kreditväsendet i enlighet med självstyrelselagens 29 § 5), vilket omfattar en del av de ändringar som görs i lagen om utkomststöd och lagen om allmänt bostadsbidrag.

Riket har också behörighet gällande lag om bostadsbidrag för pensionstagare och därmed blir bestämmelser inom de rättsområden som ligger under rikets lagstiftningsbehörighet direkt tillämpliga på Åland.

Således berör propositionen rättsområden som hör dels till Ålands, dels till rikets lagstiftningsbehörighet. Huruvida detta beaktats i propositionen är inte känt eftersom det svenskspråkiga materialet är så begränsat.

Konsekvenser

I propositionen föreslås nya moment i utkomststödslagens 18 a § enligt vilka Folkpensionsanstalten ges rätt att trots sekretessbestämmelserna från penninginstitut få uppgifter som är nödvändiga för att sköta utkomststödsuppgifterna. Det är ytterst viktigt att åländska sociala myndigheter får samma rätt till sekretessbelagda uppgifter som Folkpensionsanstalten. På Åland har kommunalförbundet Kommunernas socialtjänst k.f. ansvaret för handläggningen av alla former av utkomststöd, vilket innebär att 18 a § inte tillämpas på Åland. Det här innebär att motsvarande rätt till uppgifter för Kommunernas socialtjänst k.f. bör skrivas in som en skild paragraf.

I propositionen föreslås en ny 18 i § i lag om utkomststöd. I riksdagens behandling av reformen av utkomststödet föreslog social- och hälsovårdsutskottet en ny 18 i § som godkändes av riksdagen. Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar i detaljmotiveringen i sitt betänkande (ShuB 29/2025 rd) följande:

”18 i § Socialvårdsmyndighetens rätt att få uppgifter av penninginstitut. Utskottet föreslår en ny paragraf där det på motsvarande sätt som i 18 g § i lagförslaget föreskrivs om rätten för välfärdsområdet att få uppgifter av penninginstitut. Utskottet föreslår att rätten att få uppgifter i större utsträckning ska gälla myndigheter inom socialvården. Även om lagen om utkomststöd inte tillämpas på Åland bör man i lagen se till att Åland har möjlighet att få den information som behövs för verkställigheten av utkomststödet också av myndigheter som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Därför bör det i lagen om utkomststöd i enlighet med propositionen inte föreskrivas enbart om välfärdsområdenas eller Folkpensionsanstaltens rätt att av penninginstitut få de uppgifter som är nödvändiga för behandlingen och avgörandet av ett utkomststödsärende, utan ordalydelsen bör vara sådan att också de åländska socialvårdsmyndigheterna har möjlighet att av penninginstitut få de uppgifter som är nödvändiga för att sköta utkomststödsuppgifter.

Det finns inget välfärdsområde på Åland och därför föreslås det att enbart begreppet socialvårdsmyndighet används i bestämmelsen.”

Landskapsregeringen anser att det är viktigt att Kommunernas socialtjänst k.f. som handlägger utkomststödet på Åland, ska få samma rätt som Folkpensionsanstalten föreslås få i lagen om övervakningssystem för bank- och betalkonton liksom i lag om utkomststöd om uppgifterna är nödvändiga för verkställigheten av utkomststöd. Den nya föreslagna paragrafen måste få en ny numrering eftersom 18 i § redan kommer att finnas till följd av de ändringar som träder i kraft 1.2.2026.

Sammanfattningsvis kan konstateras att på grund av knapp information på svenska är det svårt att ge ett uttömmande utlåtande, men landskapsregeringen vill påpeka att det är ytterst viktigt att de befogenheter som föreslås ges till Folkpensionsanstalten och som är inom rikets lagstiftningsbehörighet ska även ges till den åländska myndighet som handlägger motsvarande ärenden i landskapet Åland.

Minister


Arsim Zekaj

Specialsakkunnig


Cindi Portin

